



SORU
YORUM-1

S İ N A N C A N A N

KADINLAR, ERKEKLER, CİNSLİKLER VE CİNSELLİKLER...



ACIKBEYİN
DÜŞÜNME VE İYİ HAYAT

tutukitap

İÇİNDEKİLER

- NEDİR BU ÜREME TUTKUSU?** 13
SORUYORUM: Üreme ve cinsellik mevzuları neden bu kadar önemli? Sanki herkes bununla ilgiliymiş gibi görünüyor!
- ÇOK EŞLİLİK DOĞAMIZDA MI VAR?** 17
SORUYORUM: Biz tek eşli miyiz yoksa çok eşli mi? Tek eşlilik bir erdem olarak bilinirken insanlar neden sıklıkla eşlerini aldatırlar?
- NAMUS, KISKANÇLIK VE EVRİM** 25
SORUYORUM: Kıskançlık mayamızda mı var, yoksa sonradan mı öğreniyoruz?
- BİR KADINLA BİR ERKEK
SADECE ARKADAŞ OLABİLİR Mİ?** 31
SORUYORUM: Kadınlar ve erkekler uzun süreyle “sadece arkadaş” olarak kalabilir mi?
- TOPUKLU AYAKKABI ETKİSİ** 37
SORUYORUM: Kadınlar o son derece rahatsız yüksek topuklu ayakkabıları neden giyer ve erkekler bundan neden hoşlanır?

KADINA MI ŞİDDET?43

SORUYORUM: Kadına şiddet haberleri dönem dönem yükselişe geçiyor. Bunun mekanizması nedir? Erkek şiddete yatkın bir canlı mı, yoksa bunun başka bir nedeni mi var?

PORNOGRAFİNİN NE ZARARI VAR? 49

SORUYORUM: Pornografik görüntüler izlemenin beyne ve insanın yaşamına zarar verdiği iddia ediliyor. Ne zararı olabilir ki?

BİR TEK SİZE OLMUYOR; RAHAT OLUN 55

SORUYORUM: Âşık oldum ve hayatım darmadağın oldu. Daha önce böyle bir şey yaşamamıştım. Kendimi tanıyamıyorum. Bana neler oluyor?

AŞK, AŞK, AŞK 59

SORUYORUM: Neden ve nasıl âşık oluyoruz, çok merak ediyorum!

ÂDET DÖNGÜSÜ MUCİZESİ..... 67

SORUYORUM: Kadınlardaki aylık âdet döngüsü neden var? Bir de sırf bu döngüleri yüzünden kadınların “günü gününü tutmaz” mı?

SEZARYEN VE NORMALİN ANORMALLİĞİ..... 79

SORUYORUM: Sezaryen yöntemi ile doğan çocukların normal yolla doğan çocuklardan belirli bir farkı var mı? Gelişmiş cerrahi tekniklere rağmen sezaryen neden birçok ülkede uzak durulmaya çalışılan bir seçenek?

**“NÖROMİTLER” HAMİLELİKTE
BEBEĞE MOZART DİNLETİRSEN..... 89**
SORUYORUM: Hamileliğim süresince klasik müzik dinletirsem çocuğum zeki olur mu?

**ÇOCUKLARA CİNSELLİK NE ZAMAN
VE NASIL ANLATILMALI?..... 95**
SORUYORUM: Farklı yaşlardaki çocuklar cinsellikle ilgili sorular sorduklarında onlara nasıl cevaplar vermeliyiz? Biz aramızda bile doğru dürüst bu mevzuyu konuşamazken, çocuğa nasıl anlatacağım diye kabuslar görüyorum!

BİZİ BİZ YAPAN ŞEYLER..... 99
SORUYORUM: Ailemizden gelen travma miraslarımızı ne yapacağız?

CİNSİYET İLE İMTİHANIMIZ 103
SORUYORUM: Sizce cinsiyet nedir? “Bir-sıfır” gibi bir şey midir? Yoksa “ikili, üçlü veya beşli” midir?



SORUYORUM

NEDİR BU ÜREME TUTKUSU?

SORUYORUM: Üreme ve cinsellik
mevzuları neden bu kadar önemli?

Sanki herkes bununla
ilgiliymiş gibi görünüyor!

Biyolojik bir organizma olarak “varlık amacı” konusunu sadece insan anlayabilir çünkü ölüm bilincine sahip olan tek canlı olduğumuz için, varlığın anlamını da yalnız biz kavrayabiliyoruz. (Bir başka deyişle, o anlamı yoktan var edebiliyoruz.) “Ölüm niye var?” diye önce bir durup buna bakalım isterseniz. Bizim

genellikle en güçlünün hayatta kaldığı, en iyinin seçilip zamanla sıırım gibi olduğu ve diğerlerinin ölüp gittiği, güçsüzlüklerden arındırıcı bir evrimsel süreç zannımız vardır. Bu doğru olsaydı önce ölümün silinmesi gerekirdi, ölümün seçimle ortadan kaldırılması söz konusu olurdu. Zira ölüm bir zayıflıktır. Biraz üzerinde düşündüğümüzde ise ölümün aslında canlılığın ne kadar önemli bir müttefiki olduğunu fark ederiz. Ölümün olduğu bir düzende, canlıların üremesiyle ortam şartlarının değişmesi sonucunda yeni yeni üretilen çeşitlerin, “hayat” denen fikri sürdürebilme şansları daha fazlalaşır. *Eğer şu anda üreme denen şey dursaydı¹ yani biz olduğumuz halde ölümsüz olsaydık neler olurdu dersiniz?* Hemen şöyle bir bakalım: Bireysel organizmalar olarak hepimizin farklı değişim aralıklarında dayanma sınırlarımız var. Mesela hava altmış derece sıcaklıkta olsa Allah rahmet eylesin hepimize; yaşayamayız. Okyanusların asitliği bir miktar oynasa birçok balık ve bitki aramızdan ayrılır. Sırasıyla deniz canlıları da tükenir, bizler de tükenir gideriz. Dolayısıyla dar aralıklardaki değişimlere çok az adaptasyon gösterebildiğimizi biliyoruz. Ama ortam şartları marjinal olarak değişmeye başladığında “büyük sorun” yaşamamız kaçınılmazdır. Neyse ki doğa çok yavaş değişen bir yapıya sahiptir, öyle bizim gibi bir gün tak bir türlü, öbür gün tak başka türlü olmaz. Bazen milyonlarca sene sürer bu değişimlerin

1 Konuyla ilgili olarak, *Children of Men* filminde insanların üreme yeteneğini kaybettiği distopik bir gelecekte bahsedilir, arzu edenler izleyebilir.

süreçleri. Bahsettiğimiz düzen içerisinde canlılar aynı zamanda ölmeye ve üremeye devam ettikleri için hababam yeni çeşitler çıkar. Bu yeni, farklı bireyler arasında da “uygun” olanlar, yeni ortama uyumlu olanlardır. Bakın güçlü olanlar değil, yeni şartlara uyum sağlayanlar yaşamlarını sürdürürler. Bütün bu mantık içerisinde demek ki üreyebilen canlılar hayatta kalır, nesilleri devam ettirir. “Peki, kimler daha çok yürüyebilir?” sorusu, Darwin’in Evrim Kuramı’nı anlamada en temel noktalardan bir tanesidir. *Sizce hangi özellikler üreme başarısını etkiler?*

Eğer bir dürtü, fiziksel özellik veya yetenek, canlının üreme başarısını etkiliyorsa bu canlı, o özellikleri vesilesiyle genlerini daha fazla bireye aktaracaktır ve bu özellikler toplumda gittikçe yaygın hale gelecektir. Totoloji yapmak istemem ama üreme başarısını arttıran en önemli özellik aslında üreme dürtüsüdür. Üreme dürtünüz ne kadar çoksa, bu sizi fiziken hatta psikolojik olarak ne kadar belirliyorsa üreme açısından o kadar başarılı olursunuz ve genlerinizi o denli aktarma ihtimaliniz doğar. Bu mantıkla baktığınızda üreme güdüsü yüksek olan canlıların gittikçe seçildiği bir ortamda, bugün insan dahil bütün organizmaların davranışlarını sürdüren en önemli devreler, üremeyle alakalı beyin devreleridir. Bütün organizma, aslına bakarsanız üreme hücreleri üretmek için çalışır. Organizmanın hayatını sürdürmesi, yiyip içmesi, dinlenmesi, uyuması gibi ne faaliyetler varsa bunların hepsi, bir sonraki nesle aktarılacak o sağlıklı

hücreleri husule getirmek içindir. Böylece başarılı bir çiftleşme ya da gen aktarımıyla, oluşan sağlıklı hücreler yeni nesle geçirilebilir. Bütün işin özü budur. Milyonlarca yıl içerisinde seçilerek oluşturulmuş bu mekanizmanın en kuvvetli etkisi işte üreme güdüsü dediğimiz şeyin kendisidir.

Düşünün, geçmişte üremeye öyle pek işi olmayan canlı versiyonları da vardı. “Aman canıım, uğraştırmayın beni, şimdi kim üreyecek...” diye gezinenler olmuştu. Onlar tabii ki çok fazla üreyemediler ve nihayetinde rahmetli oldular. *Peki, kimler çoştı?* Sürekli olarak gözleri böyle velfecri okuyanlar... İşte bu nedenle, porno bağımlılığı dünyada en büyük sorunlardan biri şu anda. Üreme devrelerimiz o kadar kuvvetli ki duramıyoruz.

Bu kadar temel bir güdüyü toplumsal halde ne kadar gözden ırak tutarak, yok sayarak halının altına süpürmeye çalışırsak darbesini o kadar çok yeriz. Özellikle çocuklara hangi yaşta, nasıl cinsel eğitim vereceğimizle ilgili çalışmalar yapmalıyız. Bunun için de önce ebeveynlerin bu işin tabu olduğu bir kültürel vasattan zihnen sıyrılması gerekiyor. Çünkü insan öldürülürken kanal değiştirilmeyen ama öpüşme sahnesi çıkınca kanal değiştirilen bir ortamda, ebeveynlerin bu konuşmaları yapmalarını beklemek oldukça zor... Neticede bizim bu konulara girmemizin sebebi seküel reklam yapmak değil. Bir canlının davranışlarını neden ve nasıl geliştirdiğini anlamak için, önce onun üreme davranışının, diğer davranışlarının üzerindeki etkisini anlamamız gerektiğini unutmamalıyız.



SORUYORUM

ÇOK EŞLİLİK DOĞAMIZDA MI VAR?

SORUYORUM: Biz tek eşli miyiz
yoksa çok eşli mi? Tek eşlilik bir erdem
olarak bilinirken insanlar
neden sıklıkla eşlerini aldatırlar?

Doğamız... *Doğamız denince sizin aklınıza ilk olarak neler geliyor?* En basit haliyle günlük hayatımıza baktığımızda, doğamız gereği bizim “kaka yapmamız” gerekiyor mesela! Bunda şüphesi olan yoktur eminim... Ama doğamızın gerektirdiği bu eylemi her ihtiyaç duyduğumuzda ilk gördüğümüz yerde yapmı-

yoruz, değil mi? Oysa atlar bizim gibi değil; yolun ortasında ihtiyaçlarını hiç tereddüt etmeden pat diye gideriyorlar, hiç de problem olmuyor. Bebeklere dikkat edin; onlar da bağırsaklarındaki birikim bir noktaya ulaştığı anda, gelen ne varsa akışına bırakıyorlar. Onlarda da problem olmuyor, “bebek” diye “anlayış” gösteriyoruz. *Ama yirmi beş yaşında bir adam veya kadın aynısını yapsa ne olur?* Hoş bir durum olmayacağı kesin! Öyle bir durumda o arkadaşı hemen hastaneye götürüp beyninde bir problem ararız ya da davranışsal bir sıkıntısı var mı diye bakarız. Belki de suçlu buluruz, asayiş bozmaktan içeri tıklarız. Ancak elbet bir şeyler yaparız, bu hareketin saçmalığını yadsımayız. Öyleyse bir şeyin doğal olması ya da doğamızda öyle bir durumun olması, onun “olduğu gibi yaşanması” gerektiği anlamına gelmez. Nitekim doğallık safsatası adını verdiğimiz durumlar, bunlarla ilgili durumlardan ibaret oluyor. Doğal takılalım, içimizden her geleni yapaalım, akıp çoşalım diyerek “insan gibi” yaşayamayız. Rahmetli Şükran Güngör’ün *Güle Güle* filmindeki repliğini hep tekrarlarım, çok sevdiğim bir repliktir: *“Tabiat bizi her çağırdığında peşinden gidersek nerede kaldı bizim insanlığımız?”*

İnsanların en önemli farkı, “irade” ve “ihtiyar” kelimelerinde yatıyor. Başka hiçbir canlıda böyle bir sistem bulamıyorsunuz. Belki “ihtiyar”ı onlarda bir derece görüyorsunuz fakat “irade” çok çok dar koşullarda var. İnsanda ise çok ileri düzeyde bulunuyor... İhtiyar, seçenekler arasından birini seçerek yapmak;

irade ise seçenekler arasından bariz görünenleri bile yapmayabilmek anlamına geliyor. *Ne demek tüm bunlar, bize neyi gösteriyorlar?* Dürtülerine rağmen, isteklerine rağmen, biyolojik, ruhsal, duygusal vesaire tüm arzularına rağmen insanın başka şekilde davranmayı tercih edebilme özelliği var. Bir organizmanın böyle bir özelliği varsa ki bırakın insanı, herhangi bir organizmada böyle bir özelliğe rastladıysanız hemen şunu sormalısınız: *Bu özellik niye var?*

Çünkü insanın işine yarıyor! Çünkü insan dürtüsel olarak yaşadığında başını belaya sokan bir canlı... İnanmıyorsanız 2020 ABD'sinin başkanına bakabilirsiniz. Adamcağız ağzına gelen her şeyi söylüyor ve kendisi o an için pek zarar görmüyor gibi olsa da dünyanın canına okuyabiliyor.

Siz de “Şu anda kendimi öylece salsam neler olur?” diye bir düşünün. İçinizden gelen her şeyi yaptığınızı, dürtüsel olarak yaşadığınızı hayal ediverin. Diğer yandan, Jim Carrey'nin *Liar Liar* filmini izlediyseniz hatırlarsınız; kahramanımız içinden gelen her şeyi söylemek zorundaydı, yalan söyleyemiyordu. O durumda ne hale geldiğini filmde gülerek izlemiştik. Bu tip durumlar için bir kere doğallık safsatasını iyi anlamak lazım.

İnsan, bedensel doğası gereği bir *primattır*. Yani primatların birçoğunda olan ortak özelliklere aynen sahibiz, onun üzerine ekstra bazı kremalar eklenmiş tabii. Bu kremaların önemli bir kısmı da zihinsel ve sosyal alanlara dair olmuş. Krema ile elbette ekstra özellikleri kastediyorum, yani kaymaklı ekmek kada-

yıfının üzerindeki kaymak gibi... Normalde primat olmak kadayf kısmı! *Ya krema kısmında ne var peki?* İrade ve ihtiyar var, diğler sosyal kuralları gözetme var, sosyal sisteme ve kompleks hikâyelere uyum sağlayabilme var, bu hikâyeleri ihtiyacına göre üretip modifiye edebilme özelliği var.

Ne demek istiyorum? Hemen açayım: Binlerce yıldan beri insan topluluğu ağırlıklı olarak tek eşlilik sistemini benimsemiş gibi gözüküyor. Özellikle yerleşik hayata geçtikten sonra erkekte de kadında da primat tarafımız (*Cinselliğin Şafağı*'nı okursanız daha net fark edebileceğiniz gibi...) herkesi, her şeyi istiyor... Esasında bunda hiçbir problem yok, yani bu tartışılması gereksiz bir şey. Evet, salsalar çok eşli bir canlı olarak yaşayabiliriz, bunun gereğini yerine getirmek istediğimizde hiçbir engel yok. *Fakat neden tek eşlilik diye bir mesele var hayatımızda?* Sosyal evrim, kültürel evrim sırasında insan topluluğunu bir arada tutacak en dengeli, optimal yapı elemanlarından birinin tek eşli aile yapısı olduğu fark edilmiş de ondan. *Eğer biz yerleşik yaşama geçmemiş olsaydık avcı-toplayıcı olarak 21. yüzyılda nasıl yaşayacaktık dersiniz?* Bağ bahçe, araba, mal mülk, para, miras gibi dertlerimiz olmasaydı bu açıdan soy sop, nesep problemimiz de olmazdı. O zaman kimin çocuğu kimindir, mallar kime kalıp ne olacak diye hiç umurumuzda olmadan istediğimiz gibi üreyebilirdik, istediğimiz gibi takılabilirdik.

Benzer şekilde, bazı el değmemiş amazon ormanlarında bulunduğu iddia edilen kabilelerde, kadınlar ve er-

kekler çok eşliler. Her bebeğin annesi belli ama bütün kabiledeki erkekler o çocuğun babası sayılıyor. Çünkü çocuğun kimden olduğu bilinmiyor. Lütfen hemen “O ne öyle?” diye yüzünüzü buruşturmadan dikkat edin; mülkiyetin, sahiplenmenin, ev sınırlarının olmadığı bir toplumda, bu düzen aslında şöyle büyük bir avantaj sağlıyor: Çocuklar hiç aç kalmıyor! Avcı-toplayıcılıkta erkeğin rolü özellikle avlanma, besin getirme kısmında ağırlıklı olduğundan, erkekler için kabilenin bütün çocuklarına eşit bakma zorunluluğu doğuyor. Biri avlanamazsa öbürü avlanıyor, sonuçta herkes besleniyor, herkes gayet mutlu... Ama siz evleri çitlerle çevirip “Bu tarla benim, bu ev benim, bu erkek benim, bu kadın benim, bu çocuk benim, bu mal benim ve benim çocuğuma kalacak...” dediğinizde soy sop meseleleri başlıyor. Bu durumu regüle edebilmek, düzenleyebilmek için bir kontrat sistemi (ki bugün ona “evlilik” diyoruz), bir anlaşma, çeşitli malî-sosyal yükümlülükleri olan bir ilan zorunluluğu giriyor işin içine. Dezavantaj gibi görünen, zorunluluk bazlı bu tarz düzenlemeler ise bizim daha insanî yaşamamızın temelini oluşturuyor.

Genç olmak ve “anarşist” enerji taşımak çok zevklidir diye düşünelim diğer yandan... 70’lerde “çiçek çocuklar” öyleymiş, ben tam onların sonuna yetişebildim. Sonra onlar “metalciler”e evrilirken 80’lerde biz çocukluğumuzu yaşıyorduk... Ara ara bunların geri döndüğünü görüyorum; o cinsel devrimleri yapalım, zihnimizin ve bedenimizin sınırlarını aşalım kafası

güzele benziyor ama insanın kendi kadim bilgeliğinden kopuşunun trajedisini de oralarda yaşıyoruz. Elbette hiçbir sistemi, inancı ya da geleneği güzelleme niyetim yok. Fakat insanın antropolojik evriminde mecbur kaldığı bazı seçimler var, bunu anlamamız gerekiyor. O mecburiyetler de gökten sopayla dayatılmış şeyler değil, tamamen insanın sosyal yaşamının daha iyi olabilmesi için bir şekilde seçilimle baskın gelmiş hadiseler... Çocuklarım bana “Evlilik niye gerekli?” diye sorduklarında hemen antropolojik açıdan giriyorum mevzuya. Yoksa iki insanın arasındaki birlikteliğin bunların hiçbirisiyle alakası yok; bunu bir kere kenara koyalım. Evlilik-nişan gibi girişimler tamamen sosyal kontratlardır. İki insan birbirine bağlandıysa adı ne olursa olsun, bu insanlar birliktedir. Evlilik, nişanlılık kurumları bunu ilan etmeyle ilgili bir meseledir; sosyal komplikasyonları, sorunları engellemek için gelişen önlem mekanizmalarıdır. Fakat birlikteliğin bununla bir ilgisi yoktur, bakın birçok insan kontratı bozmadığı için birbirine yıllarca cehennem hayatı yaşatabiliyor. Dolayısıyla bu kontratın “bozulabilir” özelliği olduğunu unutmadan imzalamak lazım. Yani ölümlük-ömürlük kontratlar değildir bunlar ve maalesef bazen kontrat birlikteliğin önüne geçtiğinde, o birliktelikleri öldürebilir.

Siz, biz, hepimiz; öncelikle aramızdaki bağa ve ortak hikâyeye dikkat edelim. İki insan arasında ortak bir hikâye varsa, ortak bir yaşam ve emek varsa, hiçbir kontratın sağlayamayacağı bir bağlılık oluşur. Aynı

S İ N A N C A N A N

KADINLAR, ERKEKLER, CİNSLİKLER VE CİNSELLİKLER...

Neden bu cinsellik takıntısı?

Çok eşli bir canlı mıyız?

Namus doğada var mı?

Kıskançlık neden var?

Bir kadınla bir erkek sadece arkadaş kalabilir mi?

Neden süsleniyoruz?

Âşık olunca neden aklımızı kaybediyoruz?

Sizin de kafanızı böyle sorular kurcalıyorsa bilimin bu konularda bize neler söylediğini, Sinan Canan ile SoruYorum serisinin ilk kitabı "Kadınlar, Erkekler, Cinslikler ve Cinsellikler" başlığı altında ele aldık. AçıkBeyin YouTube kanalının klasikleşen programı SoruYorum'da en ilgi çeken konu başlıkları üzerinden gidilerek hazırlanan kitap serimizde, sürekli aklınıza takılan ama muhtemelen pek fazla kişiye sormadığınız soruların cevaplarını bulacaksınız.

SORU
YORUM-1

tutikitap



ISBN: 978-605-72259-1-7



9 786057 225917